

Fa 50 anys, l'Ebre

Fa quinze dies, la destrucció pel foc dels paisatges de Vinebre, la Torre de l'Espanyol i Flix que vaig començar a estimar-me quan vaig viatjar per primer cop a la Ribera d'Ebre, el juliol de 1969, amb divuit anys de no res, sortint de la marineria Vilanova cap al sud immediat: agrícola, estepari i fluvial.

El cas és -cinquanta anys després, qui ho diria!- que ha cremat un dels paisatges de Catalunya que més em va commoure en la meua joventut d'andarec i rodamón comarcal: l'ampla vall de les Illes -del meandre d'Andisch al Pas de l'Ase, el riu pel mig, fèrtil a banda i banda (com pit de dona a punt de rebentar)-, una vall aturonada al centre de la qual creixia el blat, la vinya i l'oliver, formant el tríptic de la fecunditat mediterrània clàssica.

És que no ha de quedar ni un arbre en peu i en vida en aquest reconsegurat pa-

is? És que la gent jove ha de continuar marxant d'aquests pobles, envellits, devastats ecològicament, sacrificats econòmicament, tot contra llur voluntat de romandre en el país natal? Fins quan i fins on han de continuar quedant tantes terres ermes a causa del lent degoteig de la migració interna, derivada de la històrica crisi dels preus percebuts pels productors agraris? És que no han tingut prou temps, en democràcia, els governs, partits, patronals i sindicats, ajuntaments i diputacions, per a acordar un model social, econòmic i territorial, nou i renovat, que fixés la gent al país? O és que, mentre ha durat la rifeta nuclear d'Ascó (que ja s'està acabant) o la de l'Electroquímica de Flix (que pràcticament s'ha acabat), els diversos poders locals i generals han tingut altres interessos, que no eren els de l'agricultura familiar, que ja era sostinguda, mal que bé,

per les subvencions que, via sindicats, arribaven d'Europa o per les pensions als jubilats del camp?

Aquests dies, novament, i com en el cas d'altres grans incendis, tothom ha tornat a lamentar la situació d'indiferència en què es troben les tres quartes parts dels territoris rurals de Catalunya, amb el 70% de la població acumulada a les grans àrees urbanes de Barcelona i Tarragona, però s'oblida sovint -o no es vol recordar- com i quan va començar a establir-se aquest descomunal desequilibri territorial, a finals dels anys 50 del segle XX, amb l'aliança estratègica de la tecnocràcia franquista, el model americà del Banc Mundial i l'alta burgesia financera catalana, ja completament descatalanitzada, que tramaren un complot per arruïnar la petita empresa familiar agrària, portar la gent del camp a les ciutats, industrialitzar agressivament

l'activitat agrària i implantar, en les grans extensions rurals, aquelles infraestructures de proveïments (energia, aigua, explotacions de recursos i grans vies de comunicació) que, alhora que facilitaven l'expansió urbana, afeblien les economies locals i comarcals. Així es va anar buidant aquest rerepaís que ara, i de fa anys, crema, amb els pobles despoblats, molts camps abandonats, amb boscos sense cura que els ocupen i, en fi, amb la ruïna dels preus que els grans grups agroalimentaris i de distribució paguen als petits productors.

Aquella Ribera d'Ebre que vaig conèixer ara fa 50 anys, quan encara ningú no havia sentit parlar de centrals nuclears, ja no té res a veure amb l'actual, però tot el dolor que ara sento no em fa oblidar la felicitat de camisa oberta

Xavier Garcia

escriptor

que vaig tenir aquells dies d'estiu, justament a la Torre de l'Espanyol, Vinebre i Ascó, amb mossèn Masip, Carmel Biarnès i tota la bona gent que vaig tractar, travessant el riu amb la barcaassa i viatjant cap als pobles del costat (Flix, Riba-roja, la Figuera o Cabacès) o a Tortosa (amb visites a mossèn Manyà i a l'historiador, poeta i arxiver Jesús Massip, que continua essent, a 92 anys, la memòria d'aquestes terres del sud).

EL DIBUIX DE LA SETMANA per Iokin Mova